

SELETUSKIRI

Regionaal- ja põllumajandusministri määruse „Maaeluministri määruste muutmine“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Regionaal- ja põllumajandusministri määrus „Maaeluministri määruste muutmine“ (edaspidi *eelnõu*) kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 132 lõike 2 alusel.

Eelnõuga tehakse muudatused kahes määruses:

- maaeluministri 10. mai 2022. a määrus nr 25 „Põllumajandusettevõtjate tulemuslikkuse parandamise investeeringutoetus teadus- ja arendusasutusele“ (edaspidi *määrus nr 25*);
- maaeluministri 9. septembri 2016. a määrus nr 53 „Põllumajandusliku tegevusega alustava noore ettevõtja toetus“ (edaspidi *määrus nr 53*).

Eelnõu hõlmab „Eesti maaelu arengukava 2014–2020“ (edaspidi *arengukava*) meetme 4 „Investeeringud materiaalsesse varasse“ tegevuse liigi 4.1 „Investeeringud põllumajandusettevõtte tulemuslikkuse parandamiseks“ raames teadus- ja arendusasutusele antavat põllumajandusettevõtjate tulemuslikkuse parandamise investeeringutoetust (edaspidi *meede 4.1.1*) ja meetme 6 „Põllumajanduslike majapidamiste ja ettevõtluse areng“ tegevuse liiki 6.1 „Noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamine“ (edaspidi *meede 6.1*).

Meetmete 4.1.1 ja 6.1 raames antavate toetuste puhul suurendatakse antava toetuse maksimaalset suurust. Meetme 4.1.1 raames antava toetuse taotlejale, kes on avalik-õiguslik juriidiline isik, kelle seadusest tulenev ülesanne on edendada väärtusahelapõhiselt biomajandust ning teadus- ja arendustegevust loodusressursside kestliku kasutamise ning maaelu ja maamajanduse arendamisega seotud valdkondades, suurendatakse toetuse maksimaalset suurust 1 300 000 euro võrra ehk kuni 3 300 000 euroni. Meetme 6.1 puhul suurendatakse toetuse maksimaalset suurust 40 000 euro võrra ehk kuni 100 000 euroni.

Eelnõu ja seletuskirja koostasid Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi põllumajanduspoliitika osakonna valdkonnajuht Janeli Tikk (625 6299, janeli.tikk@agri.ee) ning sama osakonna peaspetsialist Martin Ott (625 6232, martin.ott@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi eelnõule ja seletuskirjale tegi Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Kadri Jänes (625 6539, helen.palginomm@agri.ee). Keeleliselt toimetab eelnõu Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Laura Ojava (625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist.

Eelnõu §-ga 1 muudetakse määrust nr 25 ja **eelnõu §-ga 2** määrust nr 53.

Eelnõu §-ga 1 tehakse muudatus, millega suurendatakse toetuse maksimaalset suurust kui taotlejaks on avalik-õiguslik juriidiline isik, kelle seadusest tulenev ülesanne on edendada väärtusahelapõhiselt biomajandust ning teadus- ja arendustegevust loodusressursside kestliku kasutamise ning maaelu ja maamajanduse arendamisega seotud valdkondades. Määruse nr 25 kohaselt on toetuse maksimaalne suurus kogu arengukava programmiperioodi jooksul 2 000 000 eurot avalik-õiguslikule juriidilisele isikule ning Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi hallatavale riigiasutusele 5 200 000 eurot. Muudatuse kohaselt

suurendatakse avalik-õiguslikule juriidilisele isikule, kelle seadusest tulenev ülesanne on edendada väärtusahelapõhiselt biomajandust ning teadus- ja arendustegevust loodusressursside kestliku kasutamise ning maaelu ja maamajanduse arendamisega seotud valdkondades toetuse maksimaalset summat 1 300 000 euro võrra ehk kuni 3 300 000 euroni. Seda toetust antakse ka teadus- ja arendusasutusele, kes on Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi hallatav riigiasutus, kuid toetuse maksimaalset suurust suurendatakse üksnes avalik-õiguslikule juriidilisele isikule, kuna Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisala asutusele selle aasta alguses toetuse maksimaalset suurust juba suurendati kuni 5 200 000 euroni ning võttes arvesse, et avalik-õigusliku juriidilise isiku investeeringute tegemist mõjutab samuti majanduse üldine olukord, siis suurendatakse toetuse maksimaalset suurust ka avalik-õiguslikule juriidilisele isikule.

Toetuse maksimaalset suurust suurendatakse avalik-õiguslikule juriidilisele isikule ka tulenevalt sellest, et arengukava programmiperiood hakkab lõppema ja on kriitilise tähtsusega, et investeeringud, mis aitavad kaasa põllumajanduslike majapidamiste üldise tulemuslikkuse ja jätkusuutlikkuse parandamisele, saaksid tehtud. Kuna suuremahulistest investeeringutest ei saa kasu üksnes avalik-õiguslikule juriidilisele isik, vaid need investeeringud avaldavad mõju ka teistele põllumajandusettevõtjatele ehk investeeringu mõju on laiem, siis on oluline arengukava programmiperioodi lõpus toetada senisest enam selliste investeeringute tegemist, kus kasusaajaks on kogu põllumajandussektor. Suuremahuliste investeeringute tegemine aitab kaasa ka põllumajandusettevõtjate põllumajandusteadmiste suurendamisele.

Nii nagu eespool on välja toodud, siis on toetuse maksimaalse suuruse suurendamisel arvestatud ka majanduse üldist olukorda. Viimaste aastatega on hinnad (ehitushinnad, masinate ja seadmete hinnad, sisendite hinnad) märkimisväärselt tõusnud, millest tulenevalt on oluline suunata täiendavaid rahalisi vahendeid põllumajanduse valdkonda investeeringute tegemiseks, et tagada investeeringute tegemise võimekus ka olukorras, kui on kavandanud teha suuremahulisi investeeringuid. Näiteks Statistikaameti andmete kohaselt on 2023. aastal ehitushinnaindeks¹ suurenenud ligikaudu 17,8% ja tarbijahinnaindeks² suurenenud 19,4%. Seetõttu peabki avalik-õiguslik juriidiline isik hindade kallinemise tulemusena, kas vähendama kavandatava investeeringu mahtu või muutma kavandatavaid investeeringuid.

Samuti on toetuse maksimaalse suuruse suurendamisel arvesse võetud ka seda, et avalik-õiguslik juriidiline isik on kavandanud teha investeeringuid, millega panustatakse keskkonna- ja kliimaeesmärkide täitmisesse, kuid selliste investeeringute maksumused on oluliselt suuremad kui üksnes tootlikkuse suurendamisele suunatud investeeringute maksumused. Seetõttu on äärmiselt oluline, et avalik-õiguslik juriidiline isik saaks teha ka investeeringuid, millega panustatakse keskkonna- ja kliimaeesmärkide täitmisesse.

Eelnõu § 2 punktis 1 tehakse muudatus, millega täpsustatakse viidet ettevõtlusalase infopäev korraldamisele määruse § 3 lõikes 10 selle sisu muutmata. Tulenevalt sellest, et arengukava programmiperiood hakkab lõppema, siis edaspidi korraldatakse ettevõtlusalane infopäev „Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika Eesti strateegiakava aastateks 2023–2027“ sekkumise 0.1 „Teadmussiirde- ja innovatsioonisüsteemi (AKIS) arendamise toetus“ raames.

Eelnõu § 2 punktis 2 tehakse muudatus, millega suurendatakse toetuse maksimaalset suurust. Kui varem oli toetuse maksimaalne suurus kogu arengukava programmiperioodi jooksul kuni

---

¹ Statistikaameti andmed on kättesaadavad veebilehel <https://www.stat.ee/et/avasta-statistikat/valdkonnad/rahandus/hinnad/ehitushinnaindeks>.

² Statistikaameti andmed on kättesaadavad veebilehel <https://www.stat.ee/et/avasta-statistikat/valdkonnad/rahandus/hinnad/tarbijahinnaindeks>.

60 000 eurot ühe taotleja kohta, siis nüüd suurendatakse seda summat 40 000 euro võrra ehk kuni 100 000 euroni.

Toetuse maksimaalset suurust suurendatakse seetõttu, et hinnad (ehitushinnad, masinate ja seadmete hinnad, sisendite hinnad) on märkimisväärselt tõusnud. Erinevate sisendite nagu näiteks maa, elekter, gaas, tooraine hinnad on märkimisväärselt tõusnud, mistõttu on oluline võimaldada noortel põllumajandustootjatel jätkata investeringute tegemist kavandatud mahus, et aidata saavutada selle toetuse spetsiifilisi eesmärke, milleks on arengukava kohaselt noorte põllumajandustootjate abistamine põllumajandusliku majapidamise sisseadmisel, noorte põllumajandustootjate ettevõtte edaspidine struktuuriline kohandamine ning tööhõive võimaluste laiendamine noortele.

Näiteks Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi ülevaatest „Põllumajanduse, kalanduse, maaelu ja toiduainetööstuse ülevaade 2023³“ nähtub, et 2023. aastal kujunes riigi keskmiseks haritava maa hinnaks 6345 €/ha (2022. a 5160 €/ha) ehk kasv üle 18%, keskmiseks diislikütuse jahinnaks kujunes 1,604 €/l, mis on ligi 30% kõrgem kui 2021. aastal.

Muudatuse tegemisel on arvesse võetud ka seda, et põllumajandusliku tegevusega alustamine on võrreldes teiste valdkondades alustamisega sageli oluliselt kulukam ning arvestades ka märkimisväärset hinnatõusu, siis on äärmiselt oluline toetada noori ettevõtjaid põllumajandusliku tegevusega alustamisel senisest enam. Toetuse maksimaalse suuruse suurendamine aitab kaasa põlvkondade vahetuse soodustamisele ning suurendada ettevõtjate arvu, kes alustavad põllumajanduse valdkonnas tegutsemist.

Lisaks on muudatuse tegemisel arvesse võetud seda, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013⁴ kohaselt on selle toetuse maksimumsummaks kuni 100 000 eurot ühe taotleja kohta.

Lähtudes eespool toodust ja võttes arvesse ka seda, et arengukava raames antavate teiste investeeringutoetuste puhul on just seetõttu suurendatud toetuse maksimaalset suurust, siis on ka põhjendatud põllumajandustootmisega alustavale noorele ettevõtjale toetuse maksimaalse suuruse suurendamine.

Kuna see toetus on suunatud just esimest korda põllumajandustootmisega alustavale noorele ettevõtjale, siis tehtav muudatus, millega suurendatakse toetuse maksimaalset suurust kuni 100 000 euroni, puudutab üksnes neid taotlejaid, kes esitavad põllumajandusliku tegevusega alustava noore ettevõtja toetuse taotluse 2024. aasta taotlusvoorus, sest toetuse saajatel, kes on varem seda toetust saanud, on sel ajal kehtinud võimaliku maksimaalse toetuse suuruse piires taotluse põhjendatust ja nõuetekohasust hinnatud ning tehtud taotluse rahuldamise otsus. Taotluse rahuldamise otsust saab muuta üksnes toetuse saaja algatusel, kuid ELÜPS § 65 lõikes 1 on sätestatud maaelu arengu toetuse taotluse rahuldamise otsust võib toetuse saaja algatusel muuta üksnes tingimustel, et toetuse summa ei suurene.

Eelnõu § 2 punktiga 3 täiendatakse määruse nr 53 § 18 rakendussättega, millega kehtestatakse nendele toetuse saajatele, kes taotlevad toetust 2024. aasta taotlusvoorus ning kelle taotlused on Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet (edaspidi *PRIA*) rahuldanud,

³ Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi ülevaade „Põllumajanduse, kalanduse, maaelu ja toiduainetööstuse ülevaade 2023“ on kättesaadav veebilehel <https://www.agri.ee/maaelu-pollumajandus-toiduturg/pollumajandus-ja-toiduturg/ulevaated-ja-statistika>.

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548).

lõpptähtpäev, mis ajaks hiljemalt peavad nad põllumajandusala töökogemuse ja hariduse või kutse puudumise korral selle omandanud olema ning viima äriplaanis kavandatud §-s 5 sätestatud toetatavad tegevused ellu ja esitama nende toetatavate tegevuste elluviimise kohta § 15 lõikes 1 sätestatud tehtud tegevuste aruande – selleks kuupäevaks on 2025. aasta 30. september. Muudatust kohaldatakse üksnes nende taotlejate suhtes, kes taotlevad toetust 2024. aastal. Nimetatud muudatus tehakse, sest käesolev programmiperiood lõppeb 2025. aasta 31. detsembril ja kõik toetuse maksmise aluseks olevad kohustused peavad olema selleks ajaks täidetud, mis tähendab eelnimetatud toetuse taotlejate jaoks seda, et neile jääb põllumajandusala töökogemuse ja hariduse või kutse omandamiseks aega vähem kui 36 kuud.

Kuupäeva valikul on arvesse võetud seda, et PRIA jõuaks programmiperioodi lõppu jäävad viimased toetusosad toetuse saajatele välja maksta enne 2025. aasta 31. detsembrist kui ka seda, et PRIA-le jääks mõistlik aeg dokumentide, sealhulgas põllumajandusala töökogemust ja haridust või kutset tõendava dokumendi, ning maksetaotluste menetlemiseks, seetõttu sätestatakse see nõue üksnes 2024. aasta toetuse taotlejatele. Muudatuse kohaselt peavad põllumajandusliku tegevusega alustava noore ettevõtja toetuse saajad viima äriplaanis kavandatud §-s 5 sätestatud toetatavad tegevused ellu ja esitama nende toetatavate tegevuste elluviimise kohta § 15 lõikes 1 sätestatud tehtud tegevuste aruande ning põllumajandusala töökogemuse ja hariduse või kutse puudumise korral selle omandama, kui toetuse saajal on määruse nr 53 § 2 lõikes 5 sätestatud kohustus ning esitama PRIA e-teenuse keskkonna kaudu omandatud põllumajandusala töökogemust, haridust või kutset tõendava dokumendi ärakirja, hiljemalt 2025. aasta 30. septembril. 2024. aasta toetuse saajatel on oluliselt vähem aega äriplaanis kavandatud toetatavate tegevuste elluviimiseks ning põllumajandusala töökogemuse ja hariduse või kutse puudumise korral selle omandamiseks, mistõttu on kriitilise tähtsusega see, et enne programmiperioodi lõppu saavutatakse toetuse eesmärgid ning tagatakse sellega toetusraha parem ja täielikum ärakasutamine.

Kehtiva määruse nr 53 § 14 lõike 3 punkti 1 kohaselt peab toetuse saaja omandama põllumajandusala töökogemuse ja hariduse või kutse, kui toetuse saajal on selle määruse § 2 lõikes 5 sätestatud kohustus, ning esitama ühe kuu jooksul arvates nimetatud lõikes märgitud tähtaja lõppemisest PRIA e-teenuse keskkonna kaudu omandatud põllumajandusala töökogemust ja haridust või kutset tõendava dokumendi, s.o hiljemalt 2025. aasta 1. novembrist ühe kuu jooksul ehk hiljemalt 2025. aasta 1. detsembril. Alles seejärel kui need nõuded on täidetud, teeb PRIA määruse nr 53 § 16 lõike 3 kohaselt toetuse teise osa maksmise otsuse ja kannab toetusraha teise osa toetuse saaja arvelduskontole. PRIA kannab teise osa toetusest üle kui äriplaanis kavandatud kõik toetatavad tegevused on ellu viidud ning nõuetekohased dokumendid saadud, sealhulgas on esitatud nimetatud määruse § 14 lõike 3 punktis 1 sätestatud põllumajandusala töökogemuse ja hariduse või kutse omandamist tõendava dokumendi ärakiri. Kuna 2024. aastaks suurendatakse toetuse maksimaalset suurust ning programmiperioodi lõpuni on jäänud aega ligikaudu poolteist aastat, siis maandamaks riski, et toetuseks ettenähtud vahendid jäävad kasutamata, jäetaksegi muudatuse tulemusena PRIA-le meetme 6.1 puhul viimases taotlusvoorus saadud nõuetekohaste dokumentide, sealhulgas põllumajandusala töökogemust ja haridust või kutset tõendavate dokumentide, ning maksetaotluste menetlemiseks mõnevõrra pikem aeg, sest sellega tagatakse, et PRIA jõuab ajaliselt toetuse saajatele toetused välja maksta enne 2025. aasta 31. detsembrist.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel võeti aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548).

Nimetatud Euroopa Liidu õigusakt on kättesaadav Euroopa Liidu Teataja veebilehel <https://eur-lex.europa.eu>.

4. Määruse mõjud

Muudatus, millega suurendatakse määruses nr 25 sätestatud toetuse maksimaalset suurust taotlejale, kes on avalik-õiguslik juriidiline isik, kelle seadusest tulenev ülesanne on edendada väärtusahelapõhiselt biomajandust ning teadus- ja arendustegevust loodusressursside kestliku kasutamise ning maaelu ja maamajanduse arendamisega seotud valdkondades, aitab kaasa suuremamahuliste investeeringute tegemisele, mille kaasabil paraneb põllumajandusettevõtjate tulemuslikkus. Avalik-õigusliku juriidilise isiku investeeringu tulemusena saadud teadmised toetavad kogu põllumajandussektori põllumajandustootmise tõhusust ja konkurentsivõimet ning vähendavad põllumajandusest tulenevat keskkonnamõju – tema tehtava investeeringu tulemusena saadud teadmised edastatakse põllumajandussektorile. Arvestades, et muud toetuse taotlemise ja investeeringu tegemise tingimused ei muutu, siis ei ole tegemist muudatustega, millel on oluline mõju.

Muudatusel, mille kohaselt suurendatakse määruses nr 53 sätestatud toetuse maksimaalset summat, on toetuse saajatele positiivne mõju, sest ettevõtlusega alustamine on niigi kulukas ja eriti veel kui hinnad on märkimisväärselt tõusnud, siis on oluline võimaldada ka sellises olukorras ettevõtlusega alustamist. See muudatus soodustab maapiirkonna arengut ettevõtluskeskkonnana ning aitavad seeläbi kaasa maapiirkondade elanike arvu vähenemise tendentsi peatamisele ja elanikkonna vanuselise struktuuri paranemisele.

Tehtav muudatus on vajalik ja aitab saavutada selle toetuse andmisega soovitud üldeesmärki, milleks arengukava kohaselt on hõlbustada noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamist, aidata kaasa põlvkondade vahetusele põllumajanduses ning aidata kujundada nüüdisaegsete teadmiste ja kogemustega põllumajandustootjate jätkusuutlikku vanuselist struktuuri.

Määruses nr 53 tehtav muudatus, millega kehtestatakse 2024. aasta taotlusvoorus toetust taotlenud toetuse saajatele lõpptähtpäevaks 2025. aasta 30. september, mis tähendab, et selleks ajaks hiljemalt peavad need toetuse saajad põllumajandusalase töökogemuse ja hariduse või kutse puudumise korral selle omandanud olema ja esitanud omandatud põllumajandusalast töökogemust, haridust või kutset tõendava dokumendi ära kirja ning viima äriplaanis kavandatud toetatavad tegevused ellu ja nende tegevuste elluviimise kohta esitama tehtud tegevuste aruande, võib avaldada negatiivset mõju 2024. aasta toetuse taotlejatele, sest võrreldes varasemate taotlusvoorudega tuuakse maksete abikõlblikkuse ja toetatud tegevuse elluviimist tõendavate dokumentide esitamise lõpptähtpäeva varasemaks ehk lõpptähtpäevaks on neil 2025. aasta 30. september, mis tähendab, et nendel taotlejatel on seega vähem aega toetatavate tegevuste elluviimiseks, kuid samas aitab see muudatus tagada toetusraha täielikuma ära kasutamise.

Tehtavate muudatustega ei suurene taotleja ega toetuse saaja halduskoormus, samuti ei kasva PRIA töökoormus. Muudatused võimaldavad saavutada toetuste andmise eesmärgid ning tagada sellega toetusraha parema ja täielikuma ära kasutamise.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne lisakulu ega -tulu.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu koostöölastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu koostöölastamiseks Rahandusministeeriumile ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile.

Eelnõu esitatakse arvamuse andmiseks PRIA-le.